

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 72.

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi
ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 30. junija 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Večjo skrb za naraščai

Ob zaključku šolskega leta moramo znova opozoriti na nujno potrebo, da se našemu šolskemu naraščaju posveti mnogo večja pažnja in mnogo večja skrb. Ne mislimo pri tem na ono sentimentalno in mehkužno skrb, ki se vedno boji, da bi se od mladine preveč zahtevalo in da je treba mladini v čim večji meri izkazovati le ugodnosti, temveč mislimo na ono zdravo skrb, ki bo poskrbela, da bo mladina v resnici dobro pripravljena za življenje in da bo mogla vzdržati tekmo z mladino drugih narodov. Ne malo, temveč mnogo je treba zahtevati od mladine, toda zato ji je pa treba tudi ustvariti takšne razmere, da bo mogla izpolniti to, kar se od nje zahteva.

Danes mladina tega nima. Šole so prenatrpane, vzgojitelji pa preobloženi z materialnimi skrbmi. Pouk na šolah zato ni tako uspešen, kakor bi moral biti. Treba je zgraditi nove šole, treba je bolj plačati vzgojitelje, ker je tudi za mladino malo vzpodbudno, če vidi pri svojih vzgojiteljih, da se študij le slabo izplača.

Treba je nadalje dati mladini tudi boljše šolske pripomočke. Nekateri šolske knjige, posebno one, ki so po enotnem kopitu, so neverjetno slabe. Dostikrat se ne morejo niti uporabljati in dijaki se morajo učiti iz zvezkov namesto iz knjig. Šolske knjige se nadalje še vedno preveč menjavajo, učni načrti tudi niso ustaljeni, poleg tega pa duši vso šolsko upravo birokratizem, ki zahteva od vzgojiteljev mnogo preveč neplodnih pisarij. Pouk naj bo prvo, ne pa prazne pisarije.

Pouk pa naj bo tudi bolj praktičen. Zopet ponavljamo zahtevo, ki smo jo izrekli že pred enim letom. Vsak abiturient bi moral perfektно obvladati strojepisje in stenografijo. Dober stenograf dobi vedno mesto, kdor zna stenografijo, ima prednost pred drugimi.

Tudi pouk jezikov je treba temeljito reformirati. Kakšen smisel ima še nadalje mučiti mladino z grščino? Grščina se mora na vsak način črtati na vseh šolah! Pa tudi pri poučevanju modernih jezikov je treba gledati predvsem na praktično plat. Naš človek potrebuje od modernih jezikov najbolj nemščino. Noben drug jezik ni našemu človeku tako zelo potreben in tu ne pomaga nobeno prikrivanje resnice. Za nemščino pride italijanščina in potem šele vsi drugi jeziki, med temi pa slovanski jeziki nikakor ne bi smeli biti na zadnjem mestu.

Iz šol je treba odstraniti vse, kar ne spada čisto v šolo. Preveč je danes javnih nastopov, preveč je sporta, ki naj služi le utrditvi telesa, ne pa vzbujanju želje po rekordih. Prvi ponos srednje šole naj bo, da vzgoji za življenje temeljito pripravljene ljudi, ne pa da se proslavlja z akademijami.

Posebno skrb pa je treba posvetiti trgovskemu in obrtnemu naraščaju. Velik del tega naraščaja je po deželi brez pravega strokovnega pouka. Odpraviti je tudi one določbe, ki so znižale pouk obrtnega in trgovskega naraščaja. Treba vendar pomisliti, da so ti naši bodoči trgovci, obrtniki in industrianci in da je tudi od njih znanja odvisno, kakšne bodo naša industrija, trgovina in obrt.

Zavedajmo se, da je konkurenca povsod po svetu ostra in vedno

Obrestna mera je previsoka

Narodna banka mora znižati obrestno mero

Ponovno smo že v svojem listu naglašali, da je obrestna mera za današnje slabe poslovne čase mnogo previsoka in da zaradi previsoke obrestne mere za posojila trpi vse gospodarsko življenje. Da je v resnici obrestna mera Narodne banke previsoka, se najbolj jasno vidi iz njenih tedenskih izkazov. Tako so se po zadnjem izkazu znižala eskontna posojila za več kot 60 milijonov din na samo 1.366'4 milijonov din, dočim so nazadovala lombardna posojila za 4'5 na 246'9 milijona din. Od leta 1931 padajo posojila Narodne banke stalno. Koncem l. 1931 so znašala menična posojila še skoraj dve milijardi, l. 1932 še nad dve milijardi (2,111 milijonov), l. 1933 1,8 milijarde, nato 1,5, nato 1,49 in konec l. 1935 1,5 milijarde din, koncem l. 1936 so zopet nazadovala na 1.458 milijonov din in sedaj so padla že na 1.366 milijonov din. Ne v tej meri so nazadovala tudi lombardna posojila, ki so v petih letih vendarle padla za skoraj 100 milijonov din.

Kaj dokazuje to? Na to vprašanje odgovarja zagrebški »Trgovski vjesnik« naslednje:

Padanje posojil dokazuje, da je gospodarstvo zaradi previsoke obrestne mere prisiljeno, da se odreka posojilom pri Narodni banki. Res je, da bi se moglo to tolnačiti tudi tako, da imajo drugi denarni zavodi dovolj denarnih sredstev za svoje potrebe in da zato ne iščejo denarja pri Narodni banki, ker ga ne bi mogli kam plasirati. Samo navidezno pa je stvar takšna, ker v resnici so poslovne razmere danes takšne, da si gospodarstvo res ne more jemati denarja od denarnih zavodov, ker je njih obrestna mera, ki se ravna po obrestni meri Narodne banke, previsoka. Kakor hitro bi se obrestna mera Narodne banke znižala, bi bila naravna posledica znižanja, da bi gospodarstvo zahtevalo od denarnih zavodov denar za svoje poslovanje, dočim se mora danes zaradi previsoke obrestne mere temu denarju odrekan.

Z znižanjem obrestne mere bi se dosegel močnejši tok našega gospodarskega življenja in bi se tempo njegovega gibanja pospešil. Čim hitrejši pa je tempo pri kroženju denarja, tem večji je tudi tempo pri potrošnji dobrin, čim večja pa je potrošnja, tem bolj je tudi zaposleno vse naše gospodarstvo, ki potem tudi laže najde možnost, da plača vsa ona bremena, ki jih fiskus vedno znova nalaga gospodarstvu. Samo cenena obrestna mera more torej okrepiti naše državne finance in pri nizki obrestni meri ne bo treba državi zatekati se k raznim novim taksam in trošarinam, oziroma jih povečavati, kakor se to dogaja danes. Kajti povečanje

ostrejše. Samo sijajno pripravljen naraščaj bo kos tej konkurenci. Zato pa bo napredovalo tudi samo gospodarstvo onega naroda, ki se bo moglo opreti na res dober naraščaj. Skrb za mladino je skrb za bodočnost naroda, zato te skrbi ne more biti nikdar preveč. Danes pa je je premalo, mnogo premalo in zato znova kličemo: več skrbi, več brige za našo šolsko mladino, za naš naraščaj!

taks in trošarin je najbolj zanesljiv znak za slabotno kroženje denarja in za slab dotok državi potrebnih sredstev, torej najbolj jasan dokaz, da gospodarstvo šepa in da ne more dajati javnim ustanovam tega, kar one potrebujejo. Nizka obrestna mera je dokaz gospodarskega zdravja, je dokaz, da je dovolj denarja, da je kroženje denarja in dobrin živahno, da je na kratko gospodarska podlaga države na dobrih temeljih.

Narodna banka in trgovci

Ker nimajo trgovci svoje privilegirane trgovinske banke, ki bi jim dajala cenene kredite, kakor jih dobivajo kmetovalci in obrtniki, pripada ta vloga Narodni banki. Kako pa se naj poslužuje trgovec kreditov pri Narodni banki, če pa je obrestna mera tako visoka, da ne sme na kredite niti misliti!

Kot primer naj navedemo: Če vzame trgovec danes pri Narodni banki denar, mora menico v določenem roku plačati v celoti z gotovino brez ozira na to, če mu je bil ta kredit podeljen tudi na daljši rok treh mesecev. Res je, da more potem, ko je recimo plačal 25.000 din, na kolikor se je glasila trimesečna menica, znova dobiti isti denar nazaj in tako naprej skozi vse leto vsake tri mesece, dočim z novo menico ne more dobiti novega kredita 25.000 din, ker mu je ta kredit določen na eno leto. Če se zgodi, da trgovec ob zapadlosti menice, čeprav mu je bil kredit 25.000 din dovoljen na eno leto, ne plača po prvih treh mesecih dospele menice, se menica takoj protestira in trgovec izgubi vsak nadaljnji kredit. Zato je potrebno, da uredi Narodna banka stvar tako, da trgovec, ki je dobil — da oslanemo pri našem primeru — kredit 25.000 din na eno leto, more podaljšati ta kredit z novo menico brez plačila 25.000 din v gotovini za nadaljnje tri mesece, dokler mu ne poteče enoletni rok. Na ta način bi mogel trgovec neovirano izkoriščati svoj pri Narodni banki dobljeni kredit

ter brez strahu, da bo izgubil ves kredit, če zaradi nastalih razmer, ne bi imel baš na dan zapadlosti menice onih 25.000 din, ki jih je koristno uporabil za svoj posel, pa ga še ni mogel v celoti realizirati.

Trgovec daje na kredit brez obresti

Še na drugo stvar je treba tu opomniti. Hočeš nočeš je trgovec v današnjih razmerah prisiljen, da dovoljuje odjemalcem kredit. Zato je trgovec prisiljen, da tudi sam zahteva kredit. To zlasti velja za podeželskega trgovca, ki je kljub vsemu prisiljen, da kreditira kmetu blago do prihodnje žetve, če sploh hoče z njim delati. Trgovec daje kmetu blago brez kakšnih posebnih obresti ter se s tem še bolj znižuje njegov zaslužek, ker se tudi sam ne more posluževati ugodnosti nakupovanja v gotovini, ker mora tudi sam pripravljati svoja plačila za čas, ko bo dobival denar od svojih odjemalcev. Zato je potrebno, da Narodna banka ne zahteva od trgovcev, ki morejo dati zadostna jamstva, da plačajo vsake tri mesece menice v gotovini in da bi jim potem po desetih minutah na novo menico izplačala nazaj isto vsoto. To je čisto nepotreben in absolutno netrговski postopek, pravo birokratično postopanje, ki samo ovira delo Narodne banke in delo trgovcev. Sploh bi bilo potrebno, da bi se našel način, po katerem bi se omogočilo trgovcem, da bi dajala Narodna banka trgovcem bolj ugodne trgovske kredite, to je, da se tako imenovano kratkoročno kreditiranje prilagodi sodobnim potrebam trgovine.

Naj pogledamo stvari s katere koli strani, vedno vidimo, da naša trgovina, zlasti pa detaljna nima nobene posebne ugodnosti in možnosti, da bi dobila cenen kredit, zlasti pa ne pri Narodni banki, ki je v prvi vrsti poklicana, da bi zaradi pomajkanja drugih podobnih posebnih zavodov, ki bi kreditirali našo notranjo detaljno trgovino, morala sama prevzeti to vlogo.

Visoka aktivnost naše trgovinske bilance

Letos je naša trg. bilanca aktivna za 417, lani pasivna za 105 milijonov dinarjev

V maju smo izvozili 399.867 ton blaga v vrednosti za 219,8 milijona din, to je za 198.010 ton ali 93% in za 281,6 milijona din ali za 128% več kakor v maju 1936.

V prvih petih letošnjih mesecih pa smo izvozili 1.740.851 ton blaga v vrednosti 2.404,8 milijona din, to je za 875.329 ton ali za 101% in za 1.067 milijonov din ali za 797% več kakor v istem času lani.

Uvozili pa smo maja meseca 93.354 ton blaga v skupni vrednosti 418 milijonov din, dočim smo v maju 1936 uvozili blaga samo 78 tisoč 651 ton v vrednosti 324 milijonov din. Letos v maju se je torej naš uvoz povečal po količini za 14.703 tone ali za 18'6%, po vrednosti pa za 94,1 milijona din ali za 29 odstotkov.

V prvih petih mesecih letošnjega leta pa smo uvozili 400.482 ton v vrednosti 1.987.260,189 din, lani

pa smo v prvih petih mesecih uvozili 411.890 ton v vrednosti 1.706 milijonov 515.489 din. V prvih petih mesecih letos smo torej uvozili za 11.408 ton ali za 27% manj blaga ko lani, po vrednosti pa za 280 milijonov din več kakor v istem času lani.

Izvoz maja meseca je bil rekorden v zadnjih šestih letih, kakor kažejo naslednje številke:

Izvozili smo v maju:
leta 1932. za 220 milijonov din,
leta 1933. za 244 milijonov din,
leta 1934. za 252 milijonov din,
leta 1935. za 297 milijonov din,
leta 1936. za 220 milijonov din,
leta 1937. za 501 milijon din.

Maja meseca smo bili v trgovinski bilanci aktivni za 82,9 milijona din, dočim smo bili v maju 1936 pasivni za 104,5 milijona din.

V prvih petih mesecih pa je bila letos naša trgovinska bilanca ak-

tivna za 417,6 milijona din, dočim je bila lani pasivna za 104,5 milijona din.

Skupno smo izvozili v vsem letu 1936. blaga za 4.376 milijonov din, dočim smo že v prvih petih mesecih letošnjega leta dosegli 54% vsega izvoza v l. 1936. Vse kaže, da se bo tudi še vse prihodnje mesece razvijal izvoz enako ugodno.

Največ smo izvozili: pšenice za (vse številke v milijonih din) 122, koruze za 61, otrobov za 5, fižola za 2,4, zdravilnih rastlin in hmelja za po 1,1, konoplje za 15,5, konj za 6,6, goveje živine za 11,4, prašičev za 25,5, drobnice za 2,4, perutnine za 1,5, svežega mesa za 4,9, mesnih izdelkov za 2,6, svinjske masti za 1,3, jaje za 13,8, kaškaljaja za 1,7, puha za 3,6, telečjih kož za 2,9, krzna za 3, drv za 3,7, železnih pragov (hrastovih) za 2,7, lesnih ekstraktov za 3,8, stavbenega lesa za 82,5, ferosilicija za 3,5, cementa za 2,3, železa za 1,1, surovega bakra za 26,6, rud za 41,6 itd.

Uvozili pa smo med drugim: bombaža za 31,8, bombažnih predv za 38,6, drugih predv za 5,9, ovčje volne za 10,4, volnenih predv za 10,3, volnenih tkanin 10,3, drugega volnenega blaga za 1,1, svilenih predv za 8,3, železa za 8, železne pločevine za 4,5, cevi 1,4, železniškega materiala za 1,4, železnih izdelkov za 32,3, surove nafte za 10,2, nepredelanih kož za 9,1, kož za obutev in za sedlarje za 2, riža za 3, limon in pomaranč za 1,5, oljnatih in drugih semen za 5,1, premoga za 13,5, oljnatih plodov in semen za 2,5, starega železa za 1,8, bakrenih izdelkov za 2,3, strojev in aparatov za 27,2, elektrotehničnih predmetov 14,3, prevoznih sredstev za 16,3, gotovih zdravil 3, umetne organske barve za 7,5, porcelanastih izdelkov 1,9, tiskovnega papirja za 3,3, pnevmatike za 1,9, loja za 3,8 milijona dinarjev.

Za povečanje češkoslovaško-jugoslovanskega sodelovanja

Na letni skupščini češkoslovaško-jugoslovanske trgovinske zbornice v Pragi je obširno govoril o temeljih češkoslovaško-jugoslovanskega gospodarskega sodelovanja generalni tajnik beograjske trgovinske zbornice Marodić. Poudarjal je potrebo čisto po načrtu izdelane trajne organizacije medsebojne trgovine med obema državama. Gospodarska Mala antanta in gospodarska Balkanska zveza bi mogle pomeniti zavidno gospodarsko enoto. Gospodarsko se Češkoslovaška in Jugoslavija nad vse srečno dopolnjujeta. Češkoslovaška proizvaja predmete, ki so uvozno jugoslovansko blago, narobe pa so jugoslovanski proizvodi važni uvozni predmeti Češkoslovaške. Še polno predmetov pa je, ki bi mogli povečati trgovino med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Strukturo obeh trgov je treba bolje proučiti in upoštevno obojno proizvodnjo dvigniti kvantitativno in kvalitativno. Jugoslavija bi mogla v večji meri gojiti agrarne proizvode, ki jih uvaža Češkoslovaška iz daljnih dežel. Pa tudi na drugih poljih so možnosti sodelovanja. Jugoslaviji primanjkuje kapitala, kar ovira njen nagli gospodarski razvoj. Češkoslovaška ima možnost, da v korist obeh držav investira kapital v Jugoslavijo. Skupni odbor trgovinskih jugoslovansko-češkoslovaskih zbornic se bo v kratkem sestel, da izdela smernice za to kapitalno sodelovanje.

Delo in cilji Mednarodne trgovinske zbornice

Iz ekspozicije predsednika dr. F. H. Fenteneria v. Flissingena

Te dni se je pričel v Berlinu kongres Mednarodne trgovinske zbornice, na katerem zastopata ljubljansko zbornico predsednik Ivan Jelačin in gen. tajnik Ivan Mohorič. Kongres Med. trg. zbornice, ki so vsako drugo leto, so največjega pomena za vse svetovno gospodarsko življenje, saj so na teh kongresih zbrani vodilni gospodarski ljudje iz vseh držav in prvi gospodarski strokovnjaki. Zato bomo po možnosti poročali o tem kongresu. Kot uvod na objavljam izbrani izvešček iz ekspozicije sedanega predsednika Med. trg. zbornice g. Fenteneria v. Flissingena, ki je znan kot kapaciteta na gospodarskem polju.

Osnovna ideja Med. trg. zbornice

Med. trgovinska zbornica v Parizu je bila ustanovljena l. 1919. na iniciativo evropskih in ameriških gospodarskih ljudi, ki so spoznali, da se mora po povojnem kaosu ustvariti prilika za sodelovanje vseh gospodarskih ljudi na svetu. V teh 18 letih, kar deluje M. T. Z. je preživelo svetovno gospodarstvo najtežje pretrpelišnje, dobo najvišje konjunktore ko tudi dobo največje krize.

Sedaj smo na začetku nove dobe, če dobro ali slabe, to še nihče ne more reči. Na vsak način pa se beseda »kriza« za sedanje stanje ne more več uporabljati. Ne smemo pozabiti, da so se že l. 1933. in 1934. nekatere države rešile iz dobe depresije in da se danes nekateri ekonomisti celo boje, da je napredek prevelik in bi mogel škodovati gospodarskemu ravnovesju. Vendar povsod ni tako in največja težava je baš v tem, ker se v vseh državah ne morejo reševati gospodarski problemi na isti način. Svetovno gospodarstvo je danes podobno stavbišču, na katerem delajo z različni sposobnostmi, različni možnostmi dela, raznovrstnimi zahtevami in tudi z orodjem, ki se tako razlikuje, da se ne more niti zamenjavati.

Naloga M. T. Z. je v tem, da ustvari neko nevtrarno zemljišče, na katerem se morejo mnenja svobodno proučevati in predebatirati. To ni le koristno za preteklost, temveč še bolj za bodočnost, ker se bodo na ta način mnoga mnenja revidirala ter bodo namesto starih zavladala nova in pravilnejša mnenja.

Ekspanzija M. T. Z.

Od svojega nastanka se je M. T. Z. neprestano širila. L. 1920. je štela samo pet nacionalnih odborov, ki pa niso niti dobro sodelovali. L. 1937. pa ima M. T. Z. dobro organizirane skupine že v 32 državah. V vsaki teh skupin so ljudje z veliko avtoriteto in ki morejo z vso pravico zastopati gospodarstvo svoje države. Tudi v času krize so ostali člani zbornice zvesti, pa naj so bili to trgovinske, industrijske ali druge firme ali pa gospodarske organizacije in ustanove. Zelo redko je bilo, da je kateri član izstopil, vedno pa so bili ti izstopi z novimi prijavami več ko nadomeščeni. Tudi države, ki so dolgo ostale ob strani, so polagoma pristopile zbornici. Tako Bolgarska, Turčija, Portugalska in Latvijska. Ljudje, ki so nekoč dvomili v koristnost M. T. Z., so danes njeni prepričani pristaši.

Vloga vodilnih ljudi M. T. Z.

V nasprotju z drugimi mednarodnimi organizacijami je M. T. Z. uspešno kljubovala krizi in njeni vodilni moške so v največji tišini sicer, toda zanesljivo izpolnjevali misijo, ki so jo določili ustanovitelji zbornice. In to je tudi naravno. Saj je nemogoče, da se ne bi zanimali industrialec v sedanjih časih tudi za splošna gospodarska vprašanja in da ne bi aktivno sodeloval pri njih reševanju. Zato je

zanimanje za delo M. T. Z. vedno živo.

Zanimivo je, da je prišla iniciativa za ustanovitev M. T. Z. istočasno in samostojno iz Evrope in iz Amerike. Za svoj nastanek pa se nima M. T. Z. zahvaliti samo industrialem, temveč tudi trgovcem, bančnikom in tudi vplivnim politikom. Ta različenost ljudi in njih poklicev tudi pojasnjuje posebnosti zbornice. Zato je zbornica dostopna za vsa vprašanja in zato je privlačna za vse, ki se zanimajo za gospodarska vprašanja in ki čutijo potrebo, da se o teh z drugimi posvetujejo. Šefi velikih podjetij imajo potrebo, da pridejo v stik s kolegi iz drugih držav. Dejansko je tudi njih sodelovanje največje važnosti za napredek gospodarstva po svetu.

Kar koli bi se dogodilo, vedno je bolje dajati ljudem poguma, kakor pa ga jim jemati. To je kakor neko geslo M. T. Z. Če so na nekaterih naših sestankih nekateri člani prezgodaj napovedali zboljšanje,

to nič ne stori in mi cenimo njih željo, da se premaga pesimizem, ki je zahteval od narodov že tako velikih žrtev.

Način dela M. T. Z.

Včasih se pravi: Če M. T. Z. ne bi bilo, bi se morala ustanoviti. Brez dvoma! Toda če bi se danes morala ustanoviti, bi se najbrže zaradi nepremagljivih ovir ne mogla več ustanoviti. Potrebno bi bilo veliko število let, da bi se izdelal instrument, ki ga imamo danes v rokah. Nikakor ne bi rekel, da je ta instrument popoln. Toda nedvomno je, da so se v nacionalnih odborih ter v delovnih odborih zbornice dosegli med posameznimi osebnostmi že vezi medsebojnega zaupanja in spoštovanja, ki so zlasti velike važnosti za delo na gospodarski obnovi.

Včasih se nam očita, da smo samo kup teoretikov, ki se bavi z različnimi akademskimi doktrinami in ki izdaja resolucije brez

vsakega praktičnega efekta. Kako brez podlage so ti očitki ve vsak, ki pozna naše delo. Ali smo morda le teoretizirali, ko smo določevali skupna pravila za dokumentarne kredite, ko smo reševali s svojo proceduro pomirjenja in arbitraže mednarodne spore, ko izdelujemo mednarodne definicije trgovinskih izrazov, ko smo določili ukrepe za odpravo ovir za svobodno plovo na Donavi, ko smo kakor v Innsbrucku in Budapešti proučevali gospodarske in finančne težave podonavskih držav itd. Ali niso to konkretne usluge gospodarstvu?

Zbornica torej ni kup teoretikov, ki so daleč od praktičnega življenja in ki bi si dovoljevali ekstravagantne eksperimente in reforme, temveč zbornica nasprotno združuje praktične gospodarske ljudi, ki so jih težave vsakdanjega življenja naučile, da se ne sme zaradi sence izpustiti iz rok dejanski dobiček. Nikakor pa se zbornica ne bi smela zadovoljiti samo s tem delom, ker njena glavna naloga je še nadalje, da pripomore k splošni gospodarski reorganizaciji, in zlasti na podlagi trgovinskega prometa, brez katerega ni na svetu življenja.

(Konec prihodnjic.)

Ob desetletnici popolne borze v Ljubljani

Iz predavanja borznega tajnika J. Kovača v ljubljanskem radiu 24. t. m.

Po končani svetovni vojni so se razmere v naši ožji domovini iz temelja izpremenile. Slovenija je iz prejšnje avstrijske južne province čez noč postala najsevernejši del kraljevine Jugoslavije. Smer naše gospodarske odvisnosti se je na mah preokrenila od severa na jug. Ljubljana, prej tipično provincialno mesto, je postala tretja prestolnica Jugoslavije, notranje-politični, gospodarski in kulturni center vse Slovenije, pa tudi prva posredovalnica med evropskim zapadom in severom — z jugom, Balkanom. Ljubljana je kmalu postala važno središče uvoza in izvoza.

V tem trenutku se je izkazala potreba po samostojni borzi v Ljubljani, ki bi služila naši industriji in trgovini kot regulator cen in posredovalec pri nakupu ter prodaji in kot zrcalo gospodarskega življenja. Kajti borza ima velik vpliv pri zatiranju nezdrave špekulacije, poleg tega pa tipizira trgovanje in s tem odklanja čisto zlonamerne nespornazume glede kvalifikacije prodanega, oziroma kupljenega blaga. Borza končno rešuje spore iz kupoprodajnih pogodb, varujoč s tem stranke zamudnih in dragih procesov.

Ustanovitev ljubljanske borze ni povsod naletela na potrebna razumevanja. Poleg ožjih, domačih skeptikov so se v državi javili še taki, ki so v tej ustanovi videli tekmeča, ki bi jim utegnil škoditi, a ki so ta svoj strah oblekli v izgovore splošnokoristnega značaja. Zato niso bile majhne zapreke pri ustanavljanju ljubljanske borze in je zato tudi bila otvorjena ljubljanska borza le kot blagovna ter efektivna borza brez koncesije za trgovanje z devizami in valutami.

Največ zaslug za oživotvorenje ljubljanske borze za blago in vrednote je imel njen ustanovitelj ter prvi predsednik Dragotin Hribar. Borza je začela poslovati 16. avgusta 1924. Toda delovanje naše borze je bilo začetkoma malodušno in njen obstoj vsa prva leta negotov. Ko se je pozneje doseglo dovoljenje za poslovanje z devizami in valutami, je bilo zadostno docela razumljivo, saj je šele s tem postala ljubljanska borza popolna!

Za doseg devizne koncesije se je vztrajno trudil in imel največ zaslug takratni borzni predsednik Ivan Jelačin ml., poleg njega pa

tudi sedanji borzni predsednik dr. Ivan Slokar in tedanja slovenska ministra dr. Fran Kulovec ter inž. Dušan Sernee.

Devizna borza je bila otvorjena 25. junija 1927 s slavnostnim sestankom, na katerem je zastopnik ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo dr. Fran Windischer povsem umestno poudaril, da je naše zaokroženo gospodarstvo v svoji kupčijski organizaciji dobilo s slovensko popolno borzo dovršen zaključek in da gospodarsko prizadevanje donosa koristnih sadov le ob dobro zamišljenem solidarnizmu naših gospodarskih interesov vseh panog.

Če odštejemo splošne neprilike, ki so zajele gotovo ves svet in dosegle svoj vrhunec v letu 1932., ko se je zdelo, da bodo upropaščene vse gospodarske dobrine, moramo nesporno ugotoviti, da je šel razvoj naše borze stalno navzgor. Tako je znašal borzni promet v prvih treh letih, ko še ni bilo deviznega poslovanja, 63 milijonov dinarjev, ki pa se je že s pričetkom deviznega trgovanja takoj v drugi polovici leta 1927. dvignil na približno 400 milijonov dinarjev in presegel v letu 1929. že eno milijardo dinarjev! Skupni dosedanjí blagovni promet na naši borzi je dosegel 120 milijonov, efektni pa 27 milijonov dinarjev, medtem ko je devizni in valutni promet na ljubljanski borzi v desetletnem poslovanju že zdavnaj prekoračil impozantno vsoto 5 milijard in 375 milijonov dinarjev.

Pravkar omenjene prometne številke nas opravičujejo, da smo na svojo borzno ustanovo lahko ponosni, ker je izpolnila vse nade, ki jih je vanjo stavilo slovensko gospodarstvo — v kolikor je to seveda bilo v njeni moči, ker se je izkazala kot povsem neoseben, nepristranski gospodarski forum, dostopen vsem brez razlike in ker nas je v premnogi primerih osvobodila tujega posredništva. Da je res izpolnjevala svojo misijo, nam zgovorno dokazujejo njena letna poročila, v katerih so verno registrirani vsi tekoči pojavi in dane koristne sugestije za bodočnost.

Posebno ljubezen je ljubljanska borza posvetila našemu izvozništvu, dobro se zavedajoč, da s tem v najizdatnejši meri pomaga tako domači trgovini, kakor izvoznikom, a posredno tudi državi, pospešujoč dotok tujih deviz. Poseb-

no pa se je interesirala za naš najvažnejši izvozni predmet — tako rekoč naš vsakdanji kruh — naš les! Sugestije, ki jih je dajala v svrhu ureditve te panoge našega gospodarstva še v času, ko sedanje krize ni bilo, se žal niso uresničile. Toda borza bo še nadalje vztrajala na tem, da se to vprašanje končno vendarle uredi, oziroma ne bo zamudila pravočasno opozarjati, če bi grozilo, da bi bili slovenska industrija in trgovina zapostavljeni. Saj je borza dolžna hvalo baš lesnemu gospodarstvu za največji odstotek vsega njenega blagovnega prometa, a zaupanje, ki so ga izkazali naši lesni gospodarji borznemu razsodišču, je bilo tako rekoč neomejeno.

Z istim zanimanjem in ljubeznijo pa je gledala borza tudi na druge panoge slovenskega gospodarskega življenja. Predvsem na žitno trgovino in mlinsko industrijo, drugega svojega največjega klienta, ki ga je svetovna kriza tudi brez milosti zadela. A borza vabi tudi vse druge gospodarstvenike, da se je poslužujejo, poudarjajoč veliko zaupanje, ki si ga je doslej pridobila in priznanje, ki ga je bila deležna s strani svojih množičnih klientov v tu- in inozemstvu.

Končno je omeniti še borzno razsodišče, ki je ves čas svojega delovanja lepo napredovalo in rešilo do danes v celem že nad 19.000 tožb, pri čemer so znašale skupne vlozevane terjatve blizu 80 milijonov dinarjev. Iz tega je jasno razvidno, da je naše razsodišče nadvse ekspeditivno in da je močno razbremenilo redna sodišča. Toda do nedeljenega ugleda in polnega priznanja je borznemu razsodišču pripomogla predvsem stroga objektivnost, s katero je reševalo vsak posamezni zaupni mu primer, zbog česar je zaslovelo daleč preko naših meja.

Današnji jubilej daje polno priznanje vsem onim slovenskim gospodarjem, ki so se za procvit naše borze nesebično žrtvovali, nas pa utrjuje v prepričanju, da čaka našo ustanovo na podlagi pridobljenih izkušenj v tekočem drugem desetletju še lepša in hvalnejša bodočnost v dobrobit nas vseh in vse naše ožje domovine.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Politične vesti

Ministrski predsednik Chamberlain je govoril v angleškem parlamentu o sedanjem političnem položaju ter dejal med drugim naslednje velepomembne besede: »Bodimo previdni, potrpežljivi pa vzdržni in potem bomo le še mogli ohraniti mir v Evropi. Položaj je silno resen, toda ne obupen. Mnoge vlade bi sicer želele, da bi zmagala v Španiji ta ali ona stranka, toda nobena vlada noče evropske vojne. Ker je stvar takšna, ohranimo hladno glavo in ne storimo nič, kar bi moglo priklicati nesrečo, ki jo vsi hočemo preprečiti.«

In kasneje je dejal: »Bral sem, da se v gorah včasih zgodi, da zadostuje ena neprevidna kretnja, pa tudi nenaden glasen vzklík in lavina se sproži. V prav takšnem stanju smo danes. Vendar pa mislim, da se sneg, čeprav je v nevarnem položaju, še ni začel gibati. Če bomo skrajno previdni, potrpežljivi in vzdržni, bomo morda vendarle mogli rešiti svetu mir.«

Ostro pa je nastopil v debati proti Nemčiji Lloyd George, ki je dejal, da je že res, da moramo ohraniti hladno glavo, da pa je treba imeti tudi pogum. Velika napaka zadnjih petih let je bila, da je večina angleškega parlamenta neprestano izjavljala, da ne bo glasovala za nobeno vojno. Nato je govoril o nemških in italijanskih letalih in topovih, ki so odprli Francovim četam pot v Bilbao. Govorimo vendar enkrat odkritosrčno: Kakšen smisel ima sklepati z Nemčijo pogodbe, ko pa Nemci te spoštujejo samo tako dolgo, kakor se jim zljubi. Potem pa vsako pogodbo kršijo. Nato je govoril o tujih četah v Španiji. Res je, da so tudi Rusi v Španiji. Samo obžalovati je, da jih ni več. 100.000 nemških in italijanskih vojakov v Španiji stoji nasproti samo 12.000 tujih vojakov, med katerimi pa so Rusi v silni manjšini. To je razmerje 1 : 8. Prosi vlado, da vendar še spozna, da je to stanje neznosno. Vedno popuščanje pred diktaturami je te že prepričalo, da se jim sploh ne moremo več upreti. Toda če so si edine Francija, Anglija in Rusija, potem predstavljajo silo, kateri se v Evropi nihče ne more upreti.

Na vse interpelacije je odgovorjal Eden, kateremu se je na obrazu poznalo, kako velike skrbi mu povzroča zunanja situacija. Poročevalci listov poročajo, da je Eden v zadnjih dneh celo osivel. Eden je najprej zavračal očitke figarije in naglašal, da je imel težko odgovornost, da na vsak način prepreči vojno. V tem pogledu je bilo sodelovanje Francije in Anglije zelo tesno.

Nato je govoril Eden o obrambi angleških interesov ter podčrtal, da so angleški interesi univerzalni, da pa veljajo predvsem ohranitvi miru. Morda imajo drugi narodi v Podonavju večje gospodarske in trgovinske interese kakor Anglija, toda dezinterisirati se Anglija niti tu ne more. Končno je poudaril, da je sedanje oboroževanje Anglijo usposobilo, da more z večjim podarkom braniti svoje interese. Parlament je nato izrekel vladi zaupnico.

Ker s/a Italija in Nemčija izstopile iz mednarodne kontrole, bodo prevzele vso kontrolo nad špansko obalo francoske in angleške ladje, in sicer francoske ladje na atlantski, angleške pa na sredozemski obali. H kontroli pa se bodo priegnile tudi skandinavske države in švedska vlada je že izjavila, da bo poslala švedske vojne ladje.

Mussolini je objavil v »Popolo d'Italia« članek, v katerem pravi naslednje: Kriza v Španiji se bo nehala, ko bo Franco zlomil zadnji odpor Baskov in mogel vreči vse svoje sile na Madrid. Tudi obrambni pas okoli Madrida bo padel. Rdeči so prorokovali, da bo postala Španija grob fašizma, da mes pa je stanje takšno, da je mnogo bolj verjetno, da bo postala grob boljševizma. Najbolj značilen pa je konec članka, ko pravi Mussolini: V tem velikem boju dveh različnih civilizacij in dveh svetovnih naziranj ni bila fašistična Italija nevtralna, temveč se je borila in bo zato tudi njej pripadala zmaga. — Bolj jasno res ni mogoče povedati, da Italija nikdar ni bila v španski državljanski vojni nevtralna.

Chautempsova vlada se je predstavila parlamentu z daljšo deklaracijo, ki v glavnem ponavlja smernice prejšnje vlade. Poseben odstavek deklaracije je posvečen krizi franka ter napoveduje vlada energične ukrepe za rešitev te krize. Zbornica je deklaracijo vlade odobrila in izrekla vladi s 382 proti 142 glasovom zaupnico. Nato je bil parlamentu predložen pooblastilni zakon, ki bo od parlamenta prav gotovo sprejet.

Denarstvo

Pred novo devalvacijo franka

Pritisk na francoski frank se je v zadnjem času tako poostiril, da je postal že nevzdržen, kar se je zlasti pokazalo pri izredno visokem depozitu za terminski frank. To težko stanje franka pa nikakor ni nastalo le iz špekulativnih vzrokov, kakor se s francoske vladne strani dostikrat poudarja. Slabost franka je nastala predvsem zaradi stalnega deficita v državnem proračunu, ki je dosegel že 20 milijard frankov. Trgovinska bilanca Francije je tudi vedno bolj pasivna in ker je v zadnjem času postala pasivna tudi plačilna bilanca, je postalo stanje tem težje. Poleg tega pa je nesporno, da je likvidni kapital, ne špekulativni, postal nezaupljiv in se zatekel v tuje vrednote. To zlasti še zaradi negotovosti glede novih davčnih ukrepov pariške vlade. Iz vseh teh razlogov je postal položaj franka nevzdržen in stanje je bilo že tako težavno, da je moral priskočiti angleški intervencijski fond na pomoč, da se je vzdržal vsaj tečaj za promptni frank.

V tej težki situaciji se je odločila Chautempsova vlada za energične ukrepe. Odredila je, da se do nadaljnjega zapro vse borze in da se morejo na zahtevo dolžnika odložiti tudi vsa plačila v zlatu ali devizah. Poleg tega pa je sklenila vlada, da bo izvedla novo devalvacijo franka. Po časopisnih vesteh bo ta izvedena na bazi, da je en angl. funt enak 125 frankom, dočim je bil sedaj enak 111 frankom. S tem bo obnovljena zopet stara pariteta med dolarjem, funtom, liro in frankom.

Seveda bo v ta namen treba doseči tudi pritrditev Anglije in U. S. A., da se bo valutni sporazum teh treh držav prilagodil novi vrednosti franka. To se bo gotovo doseglo, saj že sedaj Anglija in U. S. A. frank krepko podpirata. Tako je londonska borza ustavila vse kupitve in transakcije s frankom, dokler bodo zaprte francoske borze.

Vlada pa je poleg tega predložila parlamentu nov pooblastilni zakon, da bo mogla izvesti vse potrebne ukrepe za rešitev franka. Ni dvoma, da bo zahtevana pooblastila tudi dobila. Prav tako je gotovo, da bodo davki povišani, da se doseže računsko ravnovesje. Če se bo vladi posrečilo tudi to, da se zaradi devalvacije cene na domačem trgu ne bodo dvignile in da bodo ostale tudi mezde nespremenjene, potem se bo dvignil tudi francoski izvoz.

Zaradi odločnih ukrepov vlade je le pričakovati, da bo kriza franka premagana.

Angleški izravnalni fond narasel na 500 milijonov funtov

Angleški zakladni minister Simon je izjavil v poslanski zbornici, da namerava povišati angleški izravnalni fond od 200 na 500 milijonov funtov. (Že sedaj je znašal ta fond 350 milijonov funtov.) Vložil je tudi takoj v to potrebni zakonski načrt, ki ga bo zbornica še ta teden sprejela.

Po besedah ministra Simona je povišanje fonda potrebno, ker v zadnjem času dotok zlata v London neprestano narašča. Čeprav je minister mnenja, da ni nobenega pravega vzroka za sedanje vzne mirjenje na mednarodnem kapitalnem trgu, je vendar potrebno, da podvzame vlada potrebne ukrepe proti neprestanemu begu tujega kapitala v funt. Povišanje fonda pa je važno tudi zato, da more Anglija ohraniti svojo finančno politiko in podpreti valutni sporazum treh velesil.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. junija navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga se je zopet povišala za 1,4 na 1.646,25.

Znova so narasle tudi devize izven podloge, in sicer za 39,7 na 866,44. Devize rastejo, ker jih Narodna banka stalno kupuje, zbog česar je tudi število bankovcev takor naraslo. Največ je nakupila Narodna banka angleških funtov.

Posojila še nadalje padajo. Sedaj padajo predvsem zato, ker je začel Prizad vračati svoj kredit pri Narodni banki v višini 200 milijonov din. Menična posojila so po zadnjem izkazu padla za 18,6 na 1.366,4, lombardna pa za 4,5 na 246,9.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 67,2 na 5.301, je pa še vedno znatno višji ko druga leta. Zato pa so se znova povečale obveze na pokaz, in sicer za 96,7 na 2.353,3.

Tudi obtok kovanega denarja je večji, kakor je bil v konjunkturalnem letu 1929., čeprav so bile takrat cene za 20% nižje.

Narodna banka odkupuje na borzi tudi ves višek ponujenih deviz, ki jih izkazuje v postavki razna aktiva, ki je v zadnjem izkazu narasla za 13 na 1.113,5.

Skupno kritje se je znižalo od 28'24% na 28'15%, samo zlato pa od 27'72% na 27'63%.

Nad 10 milijonov din dobe bivši vlagatelji v avstr. poštno hranilnico

Poštna hranilnica v Beogradu je dokončala seznam terjatev naših državljanov pri bivši avstrijski poštni hranilnici. Skupno je teh terjatev za 40,5 milijona bivših avstrijskih kron, in sicer se razdele te terjatve: na 17.250 hranilnih vlog v višini 13.255.100 kron ter na 20.043 čekovnih vlog v višini 27.528.713 kron ali skupno 40,5 milijona kron. Po relaciji 4 krone = 1 din, dobe vlagatelji 10.134.678 dinarjev.

Po likvidaciji teh terjatev se morajo likvidirati še terjatve v gotovini od rentnih depozitov, ki jih je skupno za 832.529 bivših kron. Ta

likvidacija pa se še odloga, ker bi se morala preje izvršiti konverzija javnih dolgov bivše avstro-ogrške monarhije v naše papirje.

Francosko-srbska banka, ki je prav za prav samo podružnica Otmanske banke, bo izplačala tudi letos 5% dividendo.

Delniške družbe, družbe z omejenjo zavezo, občine in ustanove niso zavezane plačevati verske doklade, ker ne more biti po pojasnilu finančnega ministra niti govora o njih verski pripadnosti.

Nov zakon o bankah namerava na jesen predložiti parlamentu češkoslovaška vlada. Po tem načrtu bo morala vsaka banka imeti svoje koncesije. V zakonu bo natančno določeno, kdaj se sme bančna koncesija izdati. Vse sedanje banke bodo morale ponovno zaprositi za koncesijo. Dosedaj se je bankarstvo smatralo za svobodno obrt, vendar pa je bilo od 1. 1933. dalje ustanavljanje novih bank prepovedano.

Enomesečni deport franka je koncem prejšnjega tedna že narasel na 82%, dočim je sredi tedna znašal samo še 54'1%.

Vlada Združenih držav Severne Amerike pripravlja zakonski načrt, s katerim se bo povečal davek na dobiček tujih kapitalov od 10 na 22'5%.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO TRGOVSKEGA LISTA

Devizno tržišče.

Tendence nestalna; promet din 9.487.288'75.

Devizna kupčija minulega tedna je bila zelo živahna, posebno v nemških markah, zbog česar znaša porast skupnega deviznega prometa napram predzadnjemu tednu blizu tri milijone dinarjev.

Devize:	pred- zadnji teden	minuli teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	7	30
Berlin	1048	4603 priv. klir.
Curih	69	157
Din-deviza	426	407 avstr. pr. kl.
Dunaj	788	813 inkl. pr. kl.
London	3380	2912 inkl. pr. kl.
New York	815	395
Pariz	134	111
Praga	5	50
Solun	—	7 boni
Stockholm	1	2

Iz gornje prometne tabele je razvidno zlasti povečanje zaključkov v devizi Berlin, katerega je bilo tokrat zaključeno v privatnem kliringu za 3'555 milij. dinarjev več nego v predzadnjem borznem tednu. Zaključki v Londonu pa so

Rogaska Platina

nazadovali za skoro pol milijona dinarjev, prav tako je občutno padel promet v ameriških dolarjih.

Narodna banka je še nadalje posredovala v Curihi in Parizu, pa tudi v Londonu.

Skupni devizni promet znaša do sedaj v tem mesecu nad 33 milijonov dinarjev in je povsem gotovo, da bo še za par milijonov narasel ter tako presegel celo rekordni promet v marcu t. l., kar je vsakakor zelo razveseljivo dejstvo.

Notice privatnih kliringov so bile naslednje:

angleški funt	avstrijski šiling	nemška marka
21. do 25. junija din 238'—	21. junija din 8'17—8'27	21. junija din 12'65—12'85
	22. junija din 8'18—8'28	22. junija din 12'70—12'90
	23. junija din 8'19—8'29	23. junija din 12'68—12'88
	24. junija din 8'19—8'29	24. junija din 12'685—12'885
	25. junija din 8'21—8'31	25. junija din 12'695—12'895

Že v 24 urah

barva, plešira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Tekom zadnjega borznega tedna dosežena tečajna razlika je znašala pri devizah: Amsterdam + 1'01, Berlin + 1'50, Bruselj + 0'50, Curih ostane nespremenjen, London + 0'14, New York + 1'26, Pariz + 0'16, Praga nespremenjena, Trst + 0'24.

Devize	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam	21. VI. 2390'40	2405'—
	25. VI. 2391'41	2406'—
Berlin	21. VI. 1740'53	1754'41
	25. VI. 1742'03	1755'91
Bruselj	21. VI. 733'95	739'01
	25. VI. 734'45	739'51
Curih	21. VI. 996'45	1003'52
	25. VI. 996'45	1003'52
London	21. VI. 214'41	216'47
	25. VI. 214'55	216'61
New York	21. VI. 4316'—	4352'32
	25. VI. 4317'26	4353'58
Pariz	21. VI. 193'46	194'90
	25. VI. 193'62	195'06
Praga	21. VI. 151'54	152'64
	25. VI. 151'54	152'64
Trst	21. VI. 228'20	231'28
	25. VI. 228'44	231'53

Efektno tržišče

Tendence za državne papirje še vedno stalna.

Situacija je ostala na tukajšnjem efektinem tržišču nadalje nespremenjena in tudi zaključkov ni bilo perfektuirano nobenih.

Od privatnih papirjev so beležile delnice TPD na vseh borznih sestankih zadnjega tedna na bazi din 250'— v povpraševanju in din 260'— v ponudbi.

Nasprotno pa so državni efekti notirali nekoliko slabše in dosegli na prvem oziroma zadnjem borznem sestanku prejšnjega tedna sledeče tečaje:

	1937	din	din
7% inv. pos.	21. VI.	88'—	89'—
	25. VI.	88'—	88'50
8% Blair	21. VI.	95'—	96'—
	25. VI.	95'—	96'—
7% Blair	21. VI.	86'—	88'—
	25. VI.	85'—	86'—
7% Seligm.	21. VI.	98'—	100'—
	25. VI.	98'—	100'—
4% agr. obv.	21. VI.	52'—	52'50
iz leta 1921.	25. VI.	50'—	53'—
4% agr. obv.	21. VI.	51'—	53'—
iz leta 1934.	25. VI.	51'—	53'—
6% begl. obv.	21. VI.	75'50	76'50
	25. VI.	74'—	76'—
2'5% voj. škoda	21. VI.	407'—	408'—
	25. VI.	407'50	408'50

Žitno tržišče.

Tendence nespremenjeno mirna.

Tudi na tukajšnjem žitnem tržišču ni bilo v minulem tednu opaziti nobenih posebnih izprememb. Istotako je ostala baza notie nespremenjena, t. j. blago se je stalno nudilo za iste cene, kot v predzadnjem borznem tednu.

Na zadnjem borznem sestanku je notiralo:

Zito: din din

Koruza: suha, s kvaliteto garancijo, franko nakladalna postaja . . . 93'— 94'—

suh činkvanti, letine 1936, zdrav, rešetan, franko nakl. postaja . . . 120'— 122'—

Pšenica: banatska, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . 170'— 172'—

bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešet., plačljivo proti duplikatu, fco nakladalna postaja . . . 170'— 172'—

Rž: 72 kg, 2%, fco. vagon gornjebačka postaja . . . 145'— 147'—

Ječmen: spomladanski, 67 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, fco. nakladalna postaja . . . 183'— 141'—

ozimni, 65/66 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . 120'— 125'—

Oves: zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu . . . 112'— 114'—

Ajda: zdrava, rešetana, siva, pariteta Ljubljana . . . 140'— 145'—

Mleviski izdelki:

Moka: din din

pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 260'— 270'—

pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 260'— 270'—

pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . 220'— 230'—

Otrobi:

pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . . 105'— 107'—

pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . . 93'— 95'—

Lesno tržišče.

Tendence za trdi les trdna, za mehki les mlačna.

Na našem lesnem tržišču se položaj tudi v zadnjem tednu ni bistveno spremenil, tendence pa je trenutno zelo mlačna. Zadnji čas so se izvrševali le stari zaključki, kar dokazuje, da konjunktura v lesu še močno popušča.

Povpraševanja po brusnem lesu za celulozo so še vedno velika in

tudi cena primeroma čvrsta. Prav tako je zadnje čase večje zanimanje za orehov les, za katerega pa doslej niso bile nudene posebno visoke cene.

Kupčija z drvimi je v nekakšnem zastoj, medtem ko se oglje že boljše plačuje.

Kot se zatrjuje, so odšli naši delegati na rimska posvetovanja z izdelanimi elaborati in nas, povsem naravno, silno zanima, v koliko se bodo ta posvetovanja našala na izvoz našega lesa. Splošna domneva pa je, da bodo na teh konferencah obravnavana v prvi vrsti ona vprašanja, ki se tičejo onih življenjskih potrebščin, katere bi prišle v poštev za izvoz v Italijo.

Les:

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I. II., monte . . .	115'—	145'—
Brzjavni drogovi . . .	135'—	155'—
Bordionali merkantilni . . .	125'—	145'—
Filerji do 5/6" . . .	135'—	145'—
Trami ostalih dimenzij . . .	135'—	155'—
Skorete, konične, od 16 cm naprej . . .	305'—	325'—
Skorete, paralelne, od 16 cm naprej . . .	325'—	355'—
Skorete, podmerne, do 15 cm . . .	235'—	275'—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej . . .	245'—	265'—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej . . .	275'—	305'—
Kratice, za 100 kg . . .	40'—	45'—
Brusni les za celulozo . . .	120'—	130'—

Bukev:

Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte	245'—	265'—
Deske-plohi, naravni, ostrorobi, I. II. . .	325'—	345'—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte	265'—	295'—
Deske-plohi, parjeni, ostrorobi I. II. . .	495'—	545'—

Hrast:

Hlodi I. II., premiera od 35 cm naprej . . .	245'—	275'—
Bordionali . . .	820'—	920'—
Deske-plohi, neobrobjeni, boulis . . .	900'—	930'—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. II. . .	715'—	815'—
Deske-plohi, ostrorobi (podnice) . . .	815'—	915'—
Frizi I., širine 5, 6 in 7 cm . . .	750'—	800'—
Frizi I., širine od 8 cm naprej . . .	820'—	950'—

Oreh:

Plohi, nepar., I. II. . .	795'—	855'—
Plohi, parjeni, I. II. . .	825'—	915'—

Parket:

hrastovi, za m ² . . .	50'—	57'—
bukovi, za m ² . . .	39'—	46'—

Zelesn. pragi 2'60 m 14x24

hrastovi, za 1 komad . . .	32'—	36'—
bukovi, za 1 komad . . .	21'—	25'—

Drva:

bukova, za 100 kg . . .	11'50	12'—
hrastova, za 100 kg . . .	10'—	11'50

Oglje:

bukovo, za 100 kg . . .	38'—	44'—
canellac, za 100 kg . . .	44'—	48'—

Povpraševanja.

Do 4.000 m³ brusnega lesa za celulozo.

Išče se večja količina desk tombante, prizmirano blago, v dimenzijah: 5/8" in 7/8" debeline, 9" z medijo, 13" dolžine, od 4" naprej medija, 6" širine.

Večje količine madrijev in predpisanih dimenzijah.

Večje količine smreke in jelke v angleških dimenzijah.

I. II. hrastove frize: v debelini 25 mm, v širinah 5, 6, 7, 8, 9, 10 cm, v dolžinah od 25 do 95 cm in od 1 m dalje.

I. neparjene in parjene bukove stebre (ševrone) v raznih dimenzijah, ki se interesentom naknadno sporoča. Zaključki se lahko blago, ki bi se izdelovalo v prihodnjih mesecih.

Parjena, ostrorobo paralelna rezana bukovina I. in II. kvalitete.

Javorjeve neobrobjene deske I. in II. kakovosti, 18 mm debeline.

Neobrobjeni lipovi plohi I. in II. Hrastovi boulis.

Brestovi boulis in neobrobjeni plohi.

Deske smreka-jelka v III. in IV. kvaliteti 18/24 milimetrov debeline, dolžina 4 m, širina od 16 cm naprej; dobava sukcesivna.

Več vagonov jelovih in smrekovih desk v III. in IV. kakovosti, 12 mm in 18 mm; dobava po dogovoru.

Skorete smreka-jelka, 12 mm; dobava promptna.

Neobrobjeni hrastovi plohi v I. in II. kakovosti.

Iz združnega registra

Razd

Italijansko-jugoslovanska trgovinska pogajanja so se začela

V palači Chigi je pričel v ponedeljek zasediti stalni italijansko-jugoslovanski trgovinski odbor. Delokrog tega odbora je bil določen že z beograjskim sporazumom v marcu.

Za časa nedavnega bivanja senatorja Gianninija v Beogradu pa je bil tudi že določen dnevni red zasedanja in je zato pričakovati, da bodo pogajanja potekla gladko in hitro. Tudi italijanski listi napovedujejo skorajšnji sporazum in zboljšanje trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo v najbližji bodočnosti.

Večja zaposlenost delavstva

Po podatkih OUZD.

Število pri OUZD zavarovanega delavstva se je v maju dvignilo za 8080 ali za 9,24%.

Najbolj se je dvignilo v primeri z majem 1936 število tekstilnega delavstva, in sicer za 1857 ali za 13,31%. V primeri z aprilom 1937 pa se je dvignilo le za 171 ali za 1,09%.

Druge industrije so dosegle ta prirastek: gradnje nad zemljo 1525 ali 26,06%, gozdno žagarska industrija 1004 ali 15,51%, kovinska 721 ali 10,57%, industrija kamenja in zemlje 565 ali 10,79%, industrija kože in kavčuka 387 ali 21,68%, predelovanje lesa 418 ali 12,50% itd. Predvsem so napredovale sezonske industrije.

Nazadovala pa je zaposlitev v javnem prometu (za 44), v industriji papirja (za 124), hrane in pi-jace (-96), v industriji tobaka (-132) in trgovini (-124).

Naš pomorski promet

Celotni promet iz naših pristanišč s tujino je znašal v l. 1936. 1.710.355 ton. Od tega prometa je bilo pod našo zastavo 935.167 ton ali 54,67%. V primeri z l. 1935. je celotni promet padel za približno 400.000 ton, dočim je promet pod našo zastavo narasel za 70.000 ton.

Naš pomorski promet se je razvijal s tujino takole:

	1936	1935
pod zastavo	tisoc ton	tisoc ton
našo	935	865
italijansko	383	860
grško	126	188
nemško	90	84
angleško	78	87

Najbolj vidno padanje italijanske udeležbe na našem pomorskem prometu. Padla je za več ko 460.000 ton ali od 39,40% na 22,40%. To je posledica sankcij.

Grčija je še zadržala tretje mesto, toda tudi njena udeležba pada. Nemčija je bila za 6000 ton več udeležena, dočim je Angleška padla v udeležbi za 9000 ton.

Ves naš pomorski promet pa je padel od 2.692.919 v l. 1935. na 2.442.473 v l. 1936., torej za okoli 400.000 ton, le nekaj manj, kakor je nazadovala udeležba Italije.

Na drž. trgovski akademiji v Ljubljani

so bili završni izpiti od 10. do 24. junija 1937. K izpitu se je prijavilo 34 dijakov (-inj). Izpit so naredili: Birtič Pavla, Bojce Stana, Böhm Rozina, Cihlař Jaromira, Čeh Vida, Dernule Olga, Ecker Jutta (z odliko), Gabrovšek Aleksander, Galovič Ivanka, Harmel Magda, Hladnik Helena, Kalčič Stanko, Klančar Frančiška, Kosmina Marija, Kovačič Lea, Lappain Adelinda, Leskovšek Evgen, Lipovec Angela, Ločniškar Evalija, Mahnič Rudolf (z odliko), Martinjak Leopold, Matjan Slavko, Slamič Franc, Sršen Rozalija, Stele Ljubomir, Supan Frančiška, Svetek Alfonz, Škerlj Helena, Šmon Simon.

Abiturijentski tečaj zbornice za TOI na drž. trgovski akademiji v Ljubljani

Završni izpit je bil od 8. do 19. junija pod predsedstvom min. odposlanca Mihajla Presla, šolskega inspektorja pri kr. banski upravi v Ljubljani. Izpit so napravili: Ahlfeld Inge, Ambroz Srečko, Auersperg Franc, Bratina Ljuban, Breznik Igor, Buh Pavla, Černe Ana, Domajnko Gizela, Dovč P. Mar. Matilda, Globočnik Vladimir, Grom Bogdan, Hladky Karel, Jankole Vojko, Janša Joža, Jug Majda (z odliko), Knežević Stjepan, Koncila J. Mar. Angela (z odliko), Kovačič Leo, Krajc Agna, Kukec Marija, Lipša Nada, Lulik Marija, Mlekuš Albert, Obersnel Oskar, Perco Zlata, Podlipnik G. Mar. Klotilda, Poženel Irena, Rankel Krista, Skušek Majda, Spiller-Muys Nuša, Stradner Josipina, Spicar Bojan, Šturm Feodora, Triller Marjeta, Vider Marica, Zajec Boris, Zornada Vida in Žerjal Marija.

Zunanja trgovina

Izvoz rude narašča

Po podatkih ministrstva za rudo smo izvozili v maju rud za 41,7 milijona din, dočim smo jih izvozili v lanskem aprilu samo za 16,8 milijona din. V prvih petih mesecih letošnjega leta smo izvozili rud za 233,5 milijona din, dočim smo jih v istem času lani samo za 53,8 milijona din. Naš izvoz rud je torej letos za 179 milijonov din večji kakor lani.

Zmanjšal pa se je izvoz bakra. Tako smo lani izvozili bakra za 187,4 milijona din, letos pa samo za 146,4 milijona din. Tem bolj pa je zato narasel izvoz drugih rud.

Poslabšanje nemške trgovinske bilance

Poslabšanje nemške trgovinske bilance, ki se je pokazalo že v aprilu, se je nadaljevalo tudi v maju in je aktivnost znašala le še 8,5 milijona mark. Uvoz se je v maju skrčil za 30 milijonov na 447 milijonov mark, izvoz pa za 36 na 456 milijonov. Uvoz živil je padel za 11,9 milijona mark, čeprav se je uvoz žita povečal za 16,9 milijona. Tudi uvoz surovin se je zmanjšal za 8,3 milijona mark. Posebno je nazadovala v maju trgovina z Anglijo in z državami evropskega jugovzhoda.

Pogajanja za ureditev plačilnega prometa med Jugoslavijo in Belgijo se bodo začela v začetku oktobra.

Ves naš izvoz boksita v prvih petih mesecih l. i. v vrednosti 25,5 milijona din je bil poslan v Nemčijo.

Po sestanku van Zeelanda z Rooseveltom se smatra, da je sklica nje svetovne gospodarske konference zelo malo verjetno.

Češkoslovaški aktivni klirinški saldo je znašal dne 24. junija (v oklepajih stanje dne 28. maja, vse v milijonih Kč): proti Nemčiji 8,67 (8,07), Jugoslaviji 117,25 (114,68), Romuniji stare terjatve 1,69 (7,44),

nove 6,67, Bolgarski 3,36 (5,1), Turčiji 63,47 (63,90), Grčiji 45,41 (51,64). Pasivni saldo proti Italiji se je zvišal od 20,0 na 23,25, proti Avstriji pa od 73,33 na 93,01 milijona Kč.

Italijanska vlada je določila za pospeševanje avtarkične politike poleg že preje določene milijarde lir še novih 900 milijonov lir. Ta denar se bo zlasti uporabil za dvig kovinske industrije ter za povečanje produkcije kavčuka.

Italija je uvedla zaščitni znak za marelice, češnje in namizno sadje.

Anglija je odklonila zahtevo peruninarjev, da se poviša uvozna carina na perutnino, ker se je podražila piča za perutnino.

Poljska pričakuje letos slabo žetev. Zato je dovoljenih 10 milijonov zlotov za nakup žita, da ima Poljska zadostne rezerve za primer vojne.

Umetnega petroleja je bilo leta 1936. potrošeno na svetu 2,4 milijona ton, 420.000 ton več ko l. 1935. Umetni petrolej je bil za 33 milijonov funtov dražji od naravnega.

Stalen porast produkcije nafte in vprašanje njenih rezerv

Po cenitvah strokovnjakov za petrolejska vprašanja, profesorjev Garfie in Whetsela je znašala svetovna produkcija nafte lani 1,784 milijonov barelov proti 1,642 milijonom v letu 1935 in 1,522 milijonom v letu 1934. Še l. 1923 je dosegla produkcija nafte komaj polovico lanske, namreč 859 milijonov barelov, leta 1916 pa je znašala le 457 milijonov, tako da se je proizvodnja nafte v zadnjih 20 letih petkrat povečala.

Glede vprašanja svetovnih rezerv nafte, ki se vedno bolj postavlja na dnevni red (obširno se je o tem razpravljalo na letošnji svetovni konferenci o pogonskih silah), sta omenjena strokovnjaka mnenja, da znašajo trenutno še okoli 12 milijard barelov, pri čemer pa rezerve Združenih držav severne Amerike niso vštete. Pri letni produkciji 1800 milijonov barelov bi pomemilo to zalogo za 14 let. Seveda s tem ni rečeno, da bodo s tem zaloge nafte dejansko izčrpane, ker je še vedno dosti petrolejskih polj, ki še niso dotaknjena.

Po statistiki Zveze narodov pa je dosegla svetovna proizvodnja nafte leta 1936 245 milijonov ton. Od tega odpade na Združene države severne Amerike 61,2%, 10,7% na Sovjetsko Rusijo, 9,6% pa na Venezuelo. Ti trije največji proizvozniki nafte razpolagajo torej skupno z 81,5% svetovne proizvodnje, ostanek 18,5% pa odpade na dolgo vrsto evropskih, azijskih in drugih dežel.

V okolici Subotice se je začela žetev pšenice, ki je dobro obrodila. V Bački je bilo manj posejano žita ko lani. Kakovostno je pšenica dobra, mestoma celo odlična. Ječmen je ves požet. Pridelke je mnogo manjši ko lani, kakovost ječmena pa zelo dobra.

Kralj Karol je v spremstvu prestolonaslednika in zunanega ministra odpotoval v Varšavo. Za češkoslovaškega poslanika v Bukarešti je imenovan dosedanjí čl. dunajski poslanik dr. Veverka. Titulescu se bo v jeseni vrnil v Bukarešto in zopet vstopil v politično življenje. V senatu, katerega dosmrtni član je, bo imel velik govor o zunanje politični situaciji.

Vse stranke v češkoslovaškem parlamentu so se izjavile za vladni predlog o vojaški vzgoji, razen sudetskih Nemcev ter opozicionalnih Madjarov.

Katalonska vlada je zopet demisionirala. Kakor poročajo, namestnik Companys sestavi bolj homogeno vlado, ki bi imela diktatorske pravice, da bi se mogla uspešneje boriti proti upornikom.

Blum je pripravil za kongres socialistične stranke predlog, da se izpremeni francoska ustava v tem smislu, da ne bo mogel senat več povzročiti padca vlade, temveč bo vsak zakonski načrt, ki ga poslanska zbornica pa odkloniti v senatu ponovno sprejme, že s tem postal tudi zakon, kakor je to v Angliji.

Vojaški sotrudnik »Regime Fascista« polkovnik Claremoris piše o vojaških izkušnjah v Španiji. Pravi, da se je znova izkazala nadmočje obrambe nad napadom. Od mehanizacije vojske pričakovani dobiček je izostal. Francove čete so na dan napredovale le 7 in pol kilometra, kar se ne more primerjati s prodiranjem Nemcev v avgustu 1914. Tudi tanki se niso izkazali. Lahke tanke je hitro uničil ogenj iz protitankovskih strojnic. Težke tanke pa je dostikrat infanterija osvojila, ker so slepi in nerodni. Uporabljati se morejo uspešno le pri preganjanju premaganega sovražnika namesto kavalarije. Za ta namen pa so letala še uspešnejša, kakor je pokazala izkušnja. Glede letal ni mogoče dati končne sodbe, ker v začetku ni imela nobena španska stranka kaj več letal. Uporabljali se tudi niso nobeni plini pri zračnih napadih. Vendar pa se more reči, da je hitrost za letala najvažnejša. Nacionalisti so bili proti ruskim bombnikom brez moči. Obvladanje zraka nikakor ni odvisno od števila letal, temveč od kvalitete letal in pilotov. Vojne ladje pa se morejo na odprtem morju uspešno braniti proti napadom letal, dočim so v pristaniščih proti letalom brez moči.

Pri otvoritvi nove avtomobilske ceste je dejal Hitler, da bo Nemčija kmalu imela 7500 km najmodernejših avtomobilskih cest, na katerih bodo vozili milijoni nemških avtomobilov in avtobusov. Ko

bodo te ceste dograjene, se bodo pa vse stare začele popravljati.

12 urednikov glavnega sovjetskega organa »Izvestija« je bilo aretiranih.

Seznam trockistov je našla sovjetska policija pri plesalki Vandi Rosendorf, ki je nato izvršila samomor. Na podlagi tega seznama so bili potem aretirani vsi voditelji trockistov.

Vstaja Kurdov je bila po trimesečnih bojih zadušena. Pri potlačitvi upora je sodelovalo okoli 30 tisoč moč redne turške vojske z vsemi modernimi vojnimi sredstvi. Kurdi so se umaknili v nepristopne gore, deloma pa so pobegnili v sosedne države. Upor je nastal zaradi previsokih davkov.

Bilanca 30dnevne stavke v 7 državah U. S. A. je: 12 milijonov dolarjev izgube podjetnikov, vse meze delavcev izgubljene ter 12 mrtvih in na stotine ranjenecv.

Delavci v Etiopiji so poslali v maju domov 207 milijonov lir prihrankov.

Pariški hotelirji so zagrozili, da bodo začeli stavkati, če bi se uvedel 40urni tednik tudi za hotelsko osebje. Vlada pa utemljuje potrebo skrajšanja delovnega časa zaradi velike brezposelnosti gostinskega osebja.

9 milijonov plinskih mask ima že Anglija za civilno prebivalstvo, a se izdelava mask še hitro nadaljuje, da bo v kratkem vsak prebivalec Anglije imel svojo lastno plinsko masko.

Poročilo o stanju hmelja

Srednje-evropski urad za gojitev hmelja je objavil obširno poročilo o stanju hmeljskih kultur v Evropi. Po tem poročilu je stanje v okolici Zateca ugodno. Hmelj je zaradi vročine in suše v razvoju za okoli 14 dni naprej. Ta prezgodnji razvoj se ne presoja ugodno. V splošnem je rastlina zdrava, nevarnost peronospore pa še ni odstranjena. V nekaterih krajih se pojavlja tudi rdeči pajek.

Iz drugih čeških krajev se splošno poroča o ugodnem stanju hmelja. Povsod je rastlina zelo dobro razvita. Nevarnost peronospore je precej splošna in zato so ponekod že škropili rastline.

Iz Poljske poročajo, da je stanje hmelja v splošnem zadovoljivo. Rastlina je dosegla že tri do štiri metre višine, mestoma celo 5 metrov. V nizkih legah se je opazila peronospora. V splošnem pričakujejo zaradi zgodnjega razvoja rastline znatno manjšo žetev.

V Belgiji je bila znižana hmeljska ploskev za eno desetino. Na vrtovih se opaža mnogo peronospore in mrčesa. Hmeljska rastlina se razvija ugodno in je dosegla že tri četrtine normalne višine.

V Avstriji so hmeljski nasadi znatno zmanjšani. Mrčesa ni, vendar pa je v mnogih krajih hmelj zaradi suše zastal.

Nemška sekcija poroča, da naprava hmelj zelo dober vtis. V večini krajev pa je bil razvoj hmelja prenegel.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 1. julija: 12.00: Balalajke, mandoline in tamburice (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Koncert francoske operne glasbe (radijski orkester) — 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila — 19.30: Nac. ura — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Harmonika igra (plošče) — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 20.30: Koncert pevskega zbora »Cankar« — 21.10: Beethoven: Fidelio, uvertura (plošče) — 21.20: Tiho prihaja mrak... (radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski orkester.

Petek, dne 2. julija: 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Jožek in Ježek — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Slovenske šole v Ameriki (p. Kazimir Zakrajšek) — 20.00: Urbach: Iz Schubertove skicirke, fantazija (plošče) — 20.10: Beg z domače grude (gdč. Kristina Hafner) — 20.30: Po domače! (Magistrov trio) — 21.15: Pevski koncert ge. Evgenije Valiani — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.

KLISEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
klisarno
ST. DEU
LJUBLJANA
DAIMATINOVA 13